

დროშა

გამოდის ყოველ-ღამე ორშაბათს ბარდა.

ფასი განტადებისა: მეოთხე ტყვეობის...
25 მანათი; პირველი 50 მან. რიცხვი სტრატონე-
ბისა ითვლება მათგან დატყვეობის ადგილის კვა-
ლობაზედ.
თუ საჭიროება მოითხოვს, რედაქცია გაასწორებს
და შეამოწმებს დასაბეჭდად გამოცხადებულ წერილებს
დაუბეჭდავ წერილებს რედაქცია ვერ დაუბრუნებს
ავტორს.
Объявления въ Россіи, Царства Польскаго и за
границы принимаются только въ центъ, которъ
объявл. А. Метцль, Мосева, Петровна, № 6

„დროშის“ რედაქცია — სასაზღვროს ქუჩაზე, დ. სა-
რაჯოვის სახლში.
მედიის-მოწერა მიიღება თბილისში, რედაქციაშივე;
ქუთაისში, ქილაძეების წიგნის მაღაზიაში, გარეკე-
მეზოვრებთანავე ადრესი: Тифлисъ, ред. „Дроша“
ფასი: წლით 9 მ., 11 თვით 8 მ., 50 კ.; 10 თვით—
8 მ., 9 თვით—7 მ., 50 კ.; 8 თვით—7 მ.; 7 თვით—
6 მ., 6 თვით—5 მ.; 5 თვით—4 მ., 50 კ.; 4 თვით—4
მ.; 3 თვ.—3 მ.; 2 თვ.—2 მ.; 1 თ.—1 მ.
ცალკე ნომერი „დროშისა“ ღირს 5 გაზეთიკა.

ქუთაისის გუბერნიის სასაზღვრო სკოლების დირექტორის კანცელარია

იანვრის 11-ს 1885 წ., № 62*.)
(ბ. მასწავლებელთა სენატისა და ზუგ-
დიდის პირველ-დაწყებით სასაფლაო
სკოლებისა).

ზასულის 1884 წლის ნოემბრის
უკანასკნელს რიცხვებში და დეკემბ-
რის დასაწყისში ბ. პროვინციაში, ძვე-
კასიის სასწავლო ოლქის ზედამხედველ-
მა და მე დავათვლიერეთ ჩემდამო
რწმუნებული სკოლები და შევინაწინეთ
შემდეგი:

სამეგრელოს სასწავლებლებში და
ამათში მოსწავლე მეგრულ-მოწაფეთა-
თვის, სწავლა იწყება მეგრულს ენაზე
კი არა, როგორც უნდა ყოფილიყო,
თანხმად ყოფილის ძველსა მთავარ-
მმართველის მიერ 1881 წ. იანვრის
13-ს დამტკიცებულის პლანისა ადგი-
ლობრივ მცხოვრებთა ბირველ-დაწ-
ყებით სკოლებისათვის, არამედ ქარ-

*) ეს კანცელარია დაბეჭდილია გაზ.
„Нов. Обозр.“-მე 421 №-ში.

თულს ენაზე, მეგრელებისათვის სწ-
ვებით გაუგებარსე.
შემდეგ, როდესაც იმავე სასწავ-
ლო პლანის თანახმად, იწყება
სწავლა რუსულის ენისა, სიტყვანი და
ფრაზები, რომელნიც ბავშვს რუსულს
სახელმძღვანელოში შეხედება, ითარ-
გმნიებიან ქართულს და არა მეგრულს
ენაზე.

ამ რიგად, ხსენებულის სასწავლებ-
ლებში მოწაფენი, ერთის ახლის ენის
(რუსულის) მაგიერ, რომელიც აუ-
ცილებლად საჭიროა ისწავლებოდეს,
როგორც სახემწიფო ენა, სწავლობენ
ორს ახალს ენას (რუსულს და ქარ-
თულს). და რადგან ქართული ენა
საშველოა მეგრელებისათვის და რუ-
სული ენის სწავლება ნამდვილად
მხოლოდ იმ დროიდან იწყება, როცა
მოწაფენი ქართულს გაიცნობენ —
რუსული ენის შესწავლას შეფერხება
ემჩნევა სამეგრელოს სასწავლებლებში.
ამ გვარის წესის გამო, რასაკვირვე-
ლია, ვნება ეძლევა არა მარტო რუ-
სულ ენის შესწავლას, არამედ მთელს
სწავლას სკოლებში. ბარდა ამისა,
მეგრელებისათვის ორი ახლის ენის
შესწავლის სიმძლეესთან და მეთოდის
წინააღმდეგ (მეგრელებისათვის უცხო)
რუსული ენის შესწავლასთან მეგრე-

ლებისათვის იმ გვარადვე უცხო ქარ-
თულის ენის საშუალებით, ხშირად
ხდება, რომ მოწაფენი ქართულად
გადასცემენ რუსულს სიტყვას და მე-
რულად კი ევლარ; და, მაშასადამე,
ამ შემთხვევაში უაზროდ და უნაყო-
ფოდ სწავლობენ რუსულს სიტყვებს.

სწავლის საქმის ცუდს გარემოებას
სამეგრელოში მოჰყვა მეგრელების
უკან ჩამორჩენა განათლებისა და სა-
ზოგადო მდგომარეობის მხრივ ამიერ-
ძავკასიის სხვა ხალხებთან შედარებით.
მეგრელების რიცხვი მცირეა საქალა-
ქო და სასულიერო სასწავლებლებში,
კიდევ უფრო მცირე სამასწავლებლო
სემინარიებსა, ინსტიტუტებსა და გიმ-
ნაზიუმში; სასაფლაო სკოლებისათვის
მეგრელები მასწავლებლები არსად მო-
იძიებიან; საქალაქო და ნორმალურ
სასწავლებელთათვის მეგრულ-მასწავ-
ლებელთა მოპოვებაზე ხამ დაპირა-
კიც არ შეიძლება. მცირეს ანუ თი-
თქმის სულაც ვერ ვხედავთ მეგრელებს
საშუალო და უმაღლეს ადმინისტრ-
ციაში და სამსჯავროებში.

იმის ასახსნელად, თუ როგორ აუცი-
ლებლად საჭიროა ქართული ენის
სწავლება სამეგრელოს სკოლებში,
ქართველ მასწავლებელთ მოჰყავთ შემ-
დეგნი დამტკიცებანი: 1) მეგრულის

ენით არ შეიძლება სწავლის დაწყება,
რადგან ამ ენაზე მწერლობა არ არის,
და 2) ქართული ენა მეგრელებისათ-
ვის სჯულის განმანათლებელ ენად
ითვლება და, მაშასადამე, ქართული
ენის დაკარგვით მეგრელები სარწმუ-
ნოებრივს შემეცნებასაც დაჰკარგე-
ნო.

პირველის საბუთის შესახებ უნდა
შეინიშნოს, რომ მეგრულს ენაზე
მწერლობის უქონლობა არ აძლევს
ქართულს ენას იმ ფართო გავლენას,
რომელიც მეგრელებისათვის მათს დე-
და ენას — მეგრულს — ექმნება, არაბრ-
კოლებს მეგრულ-მოწაფეთ ისწავლონ
ქართული ენა და, მაშ, არ დააბრკოლებს
რუსული ენის შესწავლასაც. ამასთან
შეიძლება რუსული ენის შემოღებ-
ა მეგრულის მწერლობისათვის. რაც
შეეხება მეორე საბუთს, თავდაპირვე-
ლად მხედველობაში უნდა ვიქონიოთ,
რომ სამეგრელოს ეკლესიის მღვდელ-
ნი, ქართველი და ზოგი მეგრელებიც
წირვის წესებს ქართულს ენაზე ასრუ-
ლებენ, რადგან საღმრთო წერილის
წიგნები მეგრულს ენაზე არ არიან
გადათარგმნილნი. ამას გარდა ქართუ-
ლი ენის განდევნა სამეგრელოს სკო-
ლებიდან სარწმუნოებრივს განვითარ-
ებას არ მოაკლებს მეგრულ-მოწაფეთ,

სიზმარი

ქნასე სიზმარი საამო, გულ-მომსიბ-
ლაკი, ფრთოვანი,
ტკბილი, ღვთიურად მბრწყინავი, წმინდა
და ჰერკანის,
არ ჰქუენიური, ციური, უბრა, თრ-ას-
რკანის,
დიდ სანეტარა, ღამაში, მკავე და ხთას
მსრკანის.

ეღემის ბაღსა ვიჭევი, მდიდრად ღვიო-
და მიდამო,
ელავა შუქი ნათლისა, არე ბრწყინავა
მის გამო,
მოსხეჭეუდა წყარო ანკარა, უგადაკებისა ნექ-
ტარი,
სმიტ-ზვირთიანი, ხმანი, რაღაც დიადი,
ნექტარი.

ტკბილ სმოკანების სიმღერა ყოველ-
მხრივ გაისმობდა,
ხან მალედა აღიძრებოდა, ხან ნაწადებო-
და, ჰქრებოდა,
ელერადა ქნარი რუსთაველის, კვხესა გა-
ჭქონდა საღამურს,
თარსა, სადაფსა, ჩონგურსა, ბუკსა და
ქანს საამურს...

მაგრამ იგრკინა ზეცა — გაჭქნა სა-
მთხას ნათელი,
გაჭქნა ეღვი, ადგილი წმიდანთა ფე-
სით ნათელი,
გამომეღვიძა: წინ მეღვა ღამისა შავი ზე-
წარი
და კერ ჰკსენი, რას ნაშნავს ეს ჩემი ტკბა-
ლი სიზმარი?...
ცხელი.

1885 წ.

მეც კარდით მიჯდა მდიდარად ჩემი მზე,
ჩემი მხათობი,

საკვირაო ქელტონი

„აწ რის თქმაც მინდა, არ ძალ-მიძს,
რაც ძალ-მიძს, არ მომიხდების.“

წავუმიღვაროთ ჩვენს ჭელტონს წე-
ნა-სიტყვაობად ეს ლექსი; გვერდი
აუხევიოთ ყოველს იმას, რაც შედ-
გენდა სალაპარაკო საგანს წარსულს
კვირას; წარმოვსთქვათ „ივერის“ ში-
ნაურ მიმომხილველსავეთ: „ყოველი-
ვე ამოა ამოვებათ“ და მივმართოთ
იმისთანა რასმეს, რაიცა ლიტერატუ-
რულად დაზღვეულია და რასაც ვერც
ცუცხლი დაწვავს, ვერც წყალი წა-
ლევავს, ვერც ქარიშხალი წაგრა-
ნის....

მე ვამბობ ქართულს თეატრზედ
და მისს წარსულს ანტრეპრიზაზედ,
რომელსაც დარბაისელმა „ივერიამ“
ზედი-ზედ ორი საკმაოდ ვრცელი წე-
რილი უძღვნა. ეს ორი წერილი სრუ-
ლიად არა ჰკვანან ერთმანეთს, არც
კილოთი, არც მსჯელობით, არც
ქუის მოხაზულობით და ვერც ერთს
მათს წამკითხველს ორივე წერილზედ
მოწერილი ასო 3 ვერ მოატყუებს;
თუ წარსული წერილი მართლა 3-ს
ეუთვნოდა, მეორეში მას იმოდენავე
მონაწილეობა უნდა მიეღო, რამოდენ-
ა მონაწილეობაც მიუღია ზენა-თეს-
ვაში ბუქს იმ ლექსისას, რომელიც
3-ს წერილს გვერდზედ აქვს მიბეჭ-
დილი.

მაგრამ ეს ჩვენს საგანს არ შეად-
გენს და თუ სიტყვამ მოიტანა, მხო-
ლოდ იმიტომ, რომ ხსენებული ლექ-
სი მართლა ღამაზად არის გადმო-
თარგმნილი თ. რაფ. მრისთავისაგან და
3-ს წერილს მხარს ილიუსტრაციასა-
ვით უმშვენებს. საქმე ის არის, რომ
არ ვიცით, რაღაც სასწაულით 3-ს
კალამის ხმარება მარტო ამ ერთ თვე-
ში უსწავლია, თუ მარჯვე შალამინს
მის ნაშრომი სუფთად და ფაქიზად
გაუმალა შინებია, — ეს კი ვიცით, რომ
ქუჩნალს ბოლოში ილია შავკვიამეს
სახელი აწერია და მკითხველებიც უნ-
და მოელოდნენ, რომ ქუჩნალი სწო-
რედ ამ გარემოების გამო თუ სხვა
სიკეთეს არა, — ზნეობრივს სიფაქიზეს
მინც გამოიჩინდა. ილია შავკვიამე
ისეთი უჩინარი კაცი არ არის, რომ-
ლის ყოველს სიტყვასა და საქმეს სა-
ზოგადოება არ აფხებდეს და არ ას-
წონ-დასწონდეს და ამავე საზოგადოე-
ბას ნება აქვს მოსთხოვოს მას, რომ
თუ დღეს ერთს მეუბნები და მარიგებ,
ხელო წინააღმდეგის მაგალითი არ უნ-
და მიჩვენო. მე კვირაო ცხოვრება-
ზედ არას ვამბობ, არაფის ნება არა
აქვს, — ადამიანის კვირაო ცხოვრებას
შეეხოს ლიტერატურაში — ეს ზდილო-
ბის საანბანო კანონია — მე ვამბობ
ბეჭედილ სიტყვაზედ, რომელიც რაკი
სტამბიდან გამოდის, საქვეყნო კუთვნი-
ლებას შეადგენს.

იმით რომ საჭიროა ლოცვა და საღმრთო ისტორია შეიძლება შესწავლილი იქნას რუსულს ენაზე დედა ენაზე თარგმნით და ახსნით. და რადგან ქართულის ენის განდევნით სამეგრელოს სკოლიდან, ეს სკოლები საქაო დროს მოიგებენ, რომელიც შეიძლება მოხმარდეს რუსულისა და მეგრულის ენის შესწავლას — ლოცვებისა და საღმრთო ისტორიის შესწავლა რუსულს ენაზე, მეგრულზე ახსნით, უფრო წარმატებით წავა, ვინემ ამჟამად, როცა მოწაფენი ვალდებული არიან შეისწავლონ ორი უცხო ენა.

ზემო აღწერილის თანახმად, ძველსის სასწავლო ოლქის მხარეთმცოდნეობის (№ 7992) ძალით, ვალდებულ ვყოფი ბ.ბ. მასწავლებელთ სენაკის და ზუგდიდის სასაოლო საზოგადო სკოლებისას, რომ იმ სკოლებში, სადაც უმრავლესობა მოსაფეთა მეგრულთაგანნი არიან, რუსული ენის სწავლება აუცილებლად იწყებოდეს მეგრულის ენის სწავლების შემდეგ, ყოფილის მთავარ-მმართველის-მიერ 1881 წ. იანვრის 11-ს დამტკიცებულის პლანის მტკიცე საფუძველსა ზედა. ამასთან მასწავლებელთ, რუსულის ენის სწავლების დროს, უნდა იხელმძღვანელონ მეგრულის ენით, იმ სახით, როგორც ხელმძღვანელობდნ ამ ენით რუსულის ენის დავარად მეგრელებისათვის უცხო — ქართულის ენის სწავლების დროს. და რადგან მეგრულს ენაზე მწერლობა არ არსებობს, მასწავლებელთ რაიმე ახსნის ან თარგმანის

და მერე ეს არ ახსოვს ილია შავევაძისაგან ხელ მოწერილი და თქმული იმის შესახებ, რომ ადამიანის პიროვნება უნდა დატული იყოს უბრალო ცნობის-მოყვარეობისაგანაც და ვინც კი ამ ცხოვრების ფარდის ახლას მონდომებს, მას ეს ზნეობრივს უფაქიზობად უნდა ჩათვალოს. შევალს ნება აქვს გაარჩიოს ღირსება, ნაკლულეგანება და საზოგადობრივი მნიშვნელობა ნაწერისა და არა ის, თუ იმის დამწერს რა განზრახვა აწერინებდა.

ამასა სწერდა, ლაპარაკობდა და იმედი გვაქვს ცხლაც დასწერს და იტყვის პატივცემული რედაქტორი „ივერიისა“, მაგრამ ამავე დროს ხელს აწერს იმისთანა წერილს, როგორც არის „ივერიისა“ უკანასკნელ №-ში დაბეჭდილი და განსაკუთრებით ჩვენდამი მომართული. „ივერიისა“ რეცენზენტს რაღაც წყალობის თვალთ შეუხედნია წარსულის სეზონის ანტრეპრენიორისათვის და ამტკიცებს, რომ სხვები სულ ცოტა ანტრეპრენიორები იყვნენ, მართო მოგებასა ჰქონს უბოძდნ და ზარალს არაო და წლებადღელი ანტრეპრენიორი კი ნამდვილი ანტრეპრენიორი იყო. ჩვენ კი ვამბობდით, რომ ამ მხრივ ეს ანტრეპრენიორი სრულიად სხვა ანტრეპრენიორებს წაგავდა და იმათ ღირსებებს კი მოკლებული იყო. ჩვენ ვამბობდით და კიდევაც გა-

წერით გამოხატვის დროს შეუძლიან იხელმძღვანელონ რუსულის ანბანით.

შინაური ქრონიკა

„მოსკოვის შუქებში“ წავიკითხეთ: „ძველსისაში სამხედრო გაწერის საქმე მოკლეს ხანში უნდა გადაწყვეტილი იქნეს კანონმდებლობითის წესით. პროექტის თანახმად, რომელიც შემუშავებულ იქნა თავდაპირველად ძველსის მთავარ-მმართველის თავმჯდომარეობით შემდგარის კომისიისაგან და შემდეგ სამხედრო სამინისტროსთან დაარსებულის კომისიისაგან, სამხედრო გაწერა ამ რიგად უნდა მოხდეს: ა) გაწერილი იქნებოდეს ყველა ტომში, როგორც ქრისტიანთა აგრეთვე მაჰმადანთა, ბ) ძველსისაში გაწერილთაგან შესდგებიან განსაკუთრებული დოკუმენტები, ცხენოსანი და ქვეითი. ცხენოსანს ჯარს შეადგენენ მაჰმადანნი; ქვეითს — ქრისტიანთ ტომნი, და ბ) ვადა სამსახურისა (სავალდებულო) იქნება შემოკლებული — სამი წელიწადი. ძველსის დოკუმენტებში ნახევარი წელი აფიცრებისა იქნება რუსთაგან და ნახევარიც ადგილობრივ ტომთაგანნი.“

სამხედრო რჩევას მოუწონებია ეს პროექტი და მოკლეს ხანში სახელმწიფო რჩევას გადაეცემა იგი განსახილველად.

== ბაზეთს „ნოვ. ობოზრ.“ ეკითხულობთ: ქართული საეკლესიო მწიგ-

ვიმეორებთ, რომ ძველი ნიკიერი არტისტებისაგან დასში მხოლოდ შიფიანი ითვლებოდა და ამას საგრძობელი ენება მოჰქონდა ჩვენის სცენისათვის (მაჰმადანს მხოლოდ საექტაკლობით მიიწვევდნ ხოლმე). „ივერიისა“ რეცენზენტი მოჰყოლია და ამის პასუხად ძველი არტისტების ჭორბულით სიას გვიდგენს სამსახურისას და ამითი ხსნის მათს სცენიდან განვლას, თითქო ნუგეზად ჭორბულით სიების წაკითხვა კმარადეს. ჩვენ წარსული ანტრეპრენიორის უბოძობა დავახებთ და სხვათა შორის იმითი დავამტკიცეთ, რომ არსად იყვნენ ნიკიერი არტისტები (ერთი და ორი ანგარიშიში მოსაღანი როდია), არსად იყო ახალი პიესები, არსად იყო ის ესტეტიური სიამოვნება, რომლოდაც თეატრი ბალავანს დავამგავებდა ხოლმე და „ივერიისა“ რეცენზენტს კი რაღაც ჩვენდა უხილავის მიზეზის გამო კალამითა ბოლმეში ამოუწებია და ყოველი ლიტერატურული კანონის დავიწყების შემდეგ, მოჰყოლია წილადობილას იმის შესახებ, რომ „ყოველს ნიკიერს აქტიორს და მეტადრე აქტირისებს თავიანთს მცემენნი ჰყვანან და აბრა დააწიებდნ იმათაო“...

მაგრამ კმარა. ჩვენ იმასაც ვწუხვართ, რომ ეს ზნეობრივს სიფაქიზეს მოკლებული და დაბახანის მეტორეების შესაფერი წერილი „ივერიისაში“ დაიბეჭდა, ესე იგი იმ ჟურნალში,

ნახებობის სწავლაზედ მცოდნე პირმა, დეისტეტიკის სტატისკი სოკეტნიკმა დ. შ. ფურცელაძემ შექმნილი ცნობები წარმოგვიდგინა შესახებ ქართულიადმ შეკრულს ენაზე საეკლესიო წიგნების გადათარგმნის ცდასა:

„მათის უსამდეგდლოესობის საქართველს ექსარქოსის ისიდორეს დროს (დღეს პეტერბურგის მიტროპოლიტის) სამურწაქანის ეკლესიასთა ბედალხანმა დეკანოზმა მაკაჯანისმა, რომელიც შთაძომაკლეობით ქართულიადმ არის, ექსარქოსის წინადადებით ქართულიადმ შეკრულს ენაზე გადასათარგმნა დიტურგია წმ. იოანე-ოქრობირისა. ამ თარგმანის დიქსების შესამოწმებლად და იმის გასარჩევად, გასაკება იგი საღისისათვის თუ არა, აღნიშნული სელ-ნაწერი გაგზავნილ იქნა სამეგრელოში ქართულს ტექსტთან შესამოწმებლად და საღისის წინაშე წასაკითხველად. სელ-ნაწერი ჩქარა დაბრუნებულ იქნა თბილისშივე; სამეგრელოს სამღვდელთა და ერას გაცნობით კმახმად ამბობდნ, რომ თარგმანი უკარგისა, საღისისათვის გაუგებარა; ამასთანავე დასქმდნ, საღის არა ჰსურს, რომ საეკლესიო წიგნები მეგრულ ენაზე გადათარგმნოს, რადგანაც ქართული საეკლესიო ენა მეგრულთათვის კარგად გასაკება არის და მათთვის მას იგვე საღმრთო მნიშვნელობა აქვს, როგორც საეკლესიო-სლაგანურს ენას რუსებისათვისა. ამ გუარად დეკანოზის მაკაჯანისის შრომა სამუდამად უმართულმა დაჩხა.“

ამ ცნობას, არ მეგვიძლიან, ჩვენის მხრითაც არ დაუფიქროთ ერთი გარე-

რომელსაც ილია შავევაძის სახელი აწერია, — არამც თუ კვლავად აღმოვაჩინოთ იგი და ჩვენს მკითხველებს ვაჩვენოთ ის უფაქიზობა, რა უფაქიზობა მდევ შეუძლიან მივიღეს მწერალი, რომელსაც იგი დაბახანურ გულთა მხილობასა და მითქმა-მოთქმას მოჰყოლია ხელსა.

რატომ არ იფიქრა „ივერიისა“ რეცენზენტმა, რომ თუ ჩვენც უწინდურ ქურქელში ამოგვევლო ჩვენი კალამი და გულთა-მხილობას მიეყოლოდით, იქნება უფრო ნამდვილის მზავები ქორები შეგვეკრიფა და ლიტერატურულ მიზეზს გარედ სხვა მიზეზი აღმოგვეჩინა, რომელმაც რეცენზენტს თავის რეცენზიები ჩააგონა, მაგრამ ჩვენ გვაგონდება ილია შავევაძის მცნება, რომ ადამიანის პიროვნება უნდა დატული იყოს უბრალო ცნობის მოყვარეობისაგანაც და ვინც კი ამ ცხოვრების ფარდის ახლას მონდომებს, მას ეს ზნეობრივს უფაქიზობად უნდა ჩათვალოს, — გვაგონდება ეს სიტყვები, ეკისრულობთ და ველმდებთ.

მანც რითი ახსნება ესეთი გულგრილობა სხვა ფრიად საჭირო საგნებისადმი „ივერიისა“ მხრივ და განუწყვეტელი გამამართლებელი სიტყვა წარსულის სეზონის ანტრეპრენიორისადმი? მგონებთ მხოლოდ იმითი, რასაც ამავე ნომრის შინაური მიმოძიებელი

მოგება, რომელიც-ერთხელ ჰიდე-გაგვახსენეს ამ უკანასკნელს დროს მოხდენილ განკარგულებათა:

როდესაც ერთს ეკლესიაში მისულს მოწიწებით მლოცველ მეგრელთ მრევლს მოესმა მოძღვრის: „მოხედენ!“ მეგრულად გადათარგმნილი, ასეთმა ლეთის მოსავმა ხალხმა, როგორიც მეგრელნი არიან, ძალიან თავი შეიმაგრეს, რომ ეკლესიაში ხარხარი არ ასტეხოდით. საუკუნოებით შეთვისებული ქართული წირვის წესის წეცვლა, რა გასაკვირია, რომ უცხოდ, სასაცილოდაც სჩვენებოდით მეგრელებს?...

== ბორის მაზრის სოფ. მეტეხი-დამ გვეწერენ, რომ ამ სოფელში რამდენიმე ავადმყოფი კაცის მოსარჩენად მუთათისადმ ჩამოუყვანათ ესკულაპები ბ და ვ. თ — ძეგბი, მაგრამ მათ ყველა ავადმყოფის პატრონებისათვის ფულები ბლომად გამოუთმევიათ და მორჩენით კი არც ერთი არ მოუჩინათ, დაუკრავთ ფეხი და ისევ იმერეთში წასულან.

== სიღნაღიდან გვეწერენ: წუხელის, მარტის 13-ს გაცარცვეს მთავარ-ანგელოზის ეკლესია, და გაიტანეს ოთხი წმინდა ქუჩელი: ბარძიმი, ფემხუმი, ვარსკლავი და კოვზი; ძველავერცხლისა და ოქროს წყლით დაფერილნი; ავაზაკი (თუ ავაზაკი) შესულა წინა კარიდან, ჯერ კარის რაზა უწვალებია და რომ ვერ გაუღია, შემდეგ კლიტე გაუტეხია; წმ. სანთლის საწყობზე სამ მანეთამდე თეთრი და შავი ფული ეწყო, აგრეთვე ყუთში

ცხოვლად ხატავს შემდეგს სიტყვებში:

ღმერთი — რეჟული მეტ არ ვიცი რაეხსა ვბოდავ. ეს კი ვიცი, რომ მართლა ვბოდი. როგორღაც ვსაკვალა ამერა და დავინივე. თავი სინანულით დავიწეე და ღამის წაწედას გზაზედ გავიდე და სამგლე გოცსაკით გავისსწერო. იქნება არ დააკრფოთ და ერთი სარცარი, უცნაურა სენი დაძედა... დაუფაქრდები რაზედმე თუ არა, ან ჩაგუკრდები ჩასმქს და ტეინის ძაფები მძობაობაში შეკლენ, ერთა რაღაც სულთა-მსუთასაკით ამტურებთ თვალწინ და არა მშობდებთ. ესღაც ამ უფთაში ვარ... ფუ, ეშმაგო! მეტქი, დავიყუარე, მაგრამ ვერც ამან გასჭრა. პირველი დავიწეე, შენც არ მომიკვდე, არც ამან მოცვლეინა ფეხი. რა უფთაღა შექენი ჭირამეთ! ესე ამ უფთაში ვარ ხოლმე, მინამ მამალი იუაგებს. რაკი ის დაღვრეღია წამოიყუაგებს ხოლმე, სულთა-მსუთავიც უბნად თვალწინ გამიფრთხება, გაჭრება, როგორც ქარისაგან ბოლი.

სულთა-მსუთავი ბევრ-გვარი და ბევრის ჯურისა და ღმერთმა ჰქნას რომ „ივერიისა“, მოშორებოდნ იგი. ნი, მართლა, „გაუთხოზოდნ და გაჰქრობოდნ, როგორც ქარისაგან ბოლი“.

ხუთ თუმამდე ფული ყოფილა, მაგრამ ფულისთვის ხელი არ უხლია. და ყოველივე ეს მოხდა ზედ მოედნის პირობი და ძეთილ-შობილთ კლუბის წინ. მკლესიის ახლო დგას ფარნის ბოძი თავის მწვანე ფარნით, მაგრამ წუხელის ფარნები არ ენთა...

== მუთაისი დამ გვეწერენ: „განზი-რებულმა ცეცხლმა გამოიწვია ბასი ჩვენის ქალაქის საბჭოშიაც, მაგრამ მუთაისის დამფარველი ცეცხლისაგან ისევ ძველი ვითომ ცეცხლის მქრობი რაში დარჩა ორის თუ სამის გამზარი ცხენით. მრთხელ განდს საღაც ცეცხლი, დაიძრა ჩვენი რაზმიდა ორმოცი საყენი არა ჰქონდა ჯერ გავლილი, შუა ქუჩაში „პოვოზკა“ აყირმედა; ცეცხლმა თავისი ჰქნა და შუა ქუჩაში კიდე „პოვოზკას“ ააპაჩინებდნენ“.

„ხონის გზაზე ორი ქუთათური მოვაჭრე ებრაელის მოკვლამ დიდი ალია-ქოთი ასტეხა აქაურ ებრაელთ შორის, რომელნიც დიდის ამბით გაემართნენ მეორე დღეს ხონის გზისაკენ ავაზაკების მსხვერპლთა შემოსასვენებლად მუთაისში. ავაზაკებს წაუღიათ, რაც კი ებადა მოკლულთ ებრაელთ“.

„დროშის“ კორპორაციის მშენებელი

წინა-მხარე, მარტის 6-ს. მშენებლობისად გაიარა საზოგადოდ თებერვალმა, ასე რომ უფრო გაზაფხულს გეგმონება, ვიდრე ზამთარს: ორჯერ—სამჯერ იყო მისისებური ქუჩუნა წვიმაც, ჯგერები თვალსაჩინოდ წამოიხარდა. მხოლოდ 28 ს კი მოგვაგონა თებერვალმა თავისი ვინაობა ძლიერის ქართ.

თებერვლის გამოჯავრებულმა მარტმა შემოდგა ფეხი სუსხით და მოიტანა თან ჯანლი, თოვლ-ქუაბი და მასუკან კარგა დიდი თოვლიც. იქნება მარტი თანაუგრძობდეს იმ პირთ, რომელთაც ვერ მოასწრეს თებერვლის გაღლამდის თხლე-ქაჭის გამოხდა და გამოუხდელი დარჩათ; რის გამოც ბოლომით ავსებული გულით პირ-მოკრულელები დაიარებინ.

მემამულენიც და ვაჭარნიც სიხარულით ცას ეკიდებოდნენ წარსულ წლებში: არაყის გამოხდაში ცვლილებები ჰხდებოდა და გადასახადი უთუოდ შეგვიმსუბუქდებოდა; მაგრამ ის წინანდელი სიხარული დღეს მწუხარებად გადაექცათ: იანვრის ნახევრიდამ დაიწყეს ხდა არყისა პატენტით. მადასახადი თებერვლის გასვლამდის იყო ვედროზედ 35 კაპ. პირველი მარტიდან კი არის 75 კაპ. ამისათვის ყველანი (რასაკვირველია, უფრო ვაჭრები) დაემუქნენ ძვირფას დროს: შემოდგეს ქვაბები და დაუწყეს ხდა მამულის მებატონეების თხლე-ქაჭას ორი წილზედ, მაგრამ მამულის-პატრონთა მხოლოდ მცირედმა ნაწილმა მოასწრო გამოხდა. ზოგიერთა მემამულეთ, როგორც ვაგივეთ, საქაჯავებით გაწურეს თხლეები და გადაყარეს; ზოგი აპირობს ღორქსა და ინდაურებს დაუ-

ყაროს თხლე-ქაჭა, ზოგი კიდევ ეწინააღმდეგება დაყრას, რადგანაც გამოხდის იმედი აღარა აქვთ.

თუმცა ხმა იყო, რომ მამულის პატრონებს საკუთარი თხლე-ქაჭის გამოხდაში შეღავათი მიეცათო, მაგრამ მათდამი გადამცემნი და ჩამგონებლნი ამ შეღავათისა არაინ არის. ძალიან კარგს იზამდა აქციზის სამმართველო, რომ პოლიციის დახმარებით—იმ ბოქაულებს საშუალებით, რო ელნიც მუდამ თითქმის სოფლებში ტრიალებენ—გადასცემდეს მამულის მებატონეთ დაწვრილებით იმ პირობებს, რა პირობებითაც უნდა იხელმძღვანელონ არაყის გამოხდის დროს.

ამ ყამად დიდი მოძრაობა არის სათავადო სოფლებში „ნადელების“ შესყიდვის გამო. სიღნაღის მაზრის მომრიგებელი შუამავალი თ. ს. თ. ანდრონიკოვი დადის სოფლებში, არიგებს, ძალიან ადვილად, გლეხებს თავიანთ მებატონეებთან და არდგენს მორიგების ქაღალდებს (ДОГОВОРЫ). როგორც ვაგივეთ ოთხხამდის მებატონის ქაღალდები უკვე შეუსრულებია.

ეს საქმე უფრო მალე შესრულდებოდა, რომ რამდენიმე მორიგების ქაღალდების მწერალი იყო ამ მხარეს. ბევრს მებატონეთაგანს ჰსურს გაათავოს საქმე თავის ნაქმევებთან და შეადგენინოს მორიგების ქაღალდები მომრიგებელ შუამავალს. მაგრამ რადგანაც მას ბევრი სხვა საქმეებიცა აქვს და ზოგი ერთი მებატონის ქაღალდებსაც არდგენს, სხვებისათვის ვერა ცლილობს და ამწაირად ვერა ჩქარდება საქმე. ძალიან სასარგებლო იქნებოდა ამ საქმის წარმატებისთვის „დროების“ დახმარება ამ ნაირად: გამოსცეს „დროების“ რედაქციამ დამატებითი ფურცლით ფორმა ანუ შავი მორიგების (ДОГОВОРЬ) ქაღალდისა. მაშინ ბევრი შეიძლებდა ამ გვარ ქაღალდების წერას, სოფლის მასწავლებელნიც კი თავისუფალ დროს—და საქმე უფრო ჩქარა წავიდოდა.

შევილი კანტიკუნტად-ლა არის ზოგიერთ სოფელში. მხოლოდ ეხლა დარწმუნდა ხალხი, რომ ყვავილის აცრა სასარგებლოა.

შევილის ადგილი ახლა უჭირავს ცოფიანობას: წლებანდელსითანა ცოფიანობა ჯერ არა ყოფილა აქვთ მხარეს. ცოფიან მგლებს, ძაღლებს, ღორებს ახედვა არა აქვთ.

წარსული წლის „დროების“ ერთ ნომერში იყო ნათქვამი, რომ ერთმა ექიმმა გამოიგონა ცოფის აცრა. ნეტავი მალე განხორციელდეს ეს გამოგონება ხალხში და ჩქარა შემოდებულ იყოს ჩვენს მხარესაც, რომ ამდენი ხალხი აღარ იტანჯებოდეს სოფლური წამლების სმით, რომელიც ცოფზედ უარესს დღეს აყენებს...

სხინვალი, მარტის 13-ს. სხინვალს რომ თვალი გადაელო, მოგაგონდებოდა ერთი ქართული ანდაზა, რომელიც თვით მოიგონოს მკითხველმა, როდესაც ამ წერილს ჩაიკითხავს. ახირებუ-

ლის დროთა ბრუნვის გამო დღეს ჩვენ მი მოედანი... იმათ დარჩენათ, რომელთაც საყველ პურო რუსული უსწავლიათ და ფრანგული „მერსიც“, გაუჭირებიათ. მაინი ნაფარდობენ დღეს... სამართლის დადგინება და მისი აღსრულებაში მოყვანა იმათზედ დამოკიდებული; ძანცელიარია, სამაჯულო, პრისტაობა, სეკრეტობა, ექვილობა ამათ ხელშია: ვისაც გულზე ჟანგი არ მოჰკიდებია, ის დღეს სათვალავში არ ურეგია, და თუ ოდესმე რეულა—მალე „მანე“ პირად ცნობილა და ცხოვრებას გაუჩიყა...

რასაკვირველია, ხალხი წინ წავა, როდესაც ამწაირი მოხელები ახვევიან, როგორც სხინვალელები ჰძანებულან. აქაურ ექვილებ შორის ბევრს შეხედებით ჩამამელობით: ნამიკიტნართ, მეწერიმალეთ, ვაკოტრებულს ურიებს, ნაწაფრალთ, ბლუთა და ყრუებს. ამათს ხელში ტრიალებენ კანონები, ეცენი იღებენ „ისპოლნატელნი ლისტებს“, სხვა საქმეებს და აბედნიერებენ ხალხს. აი, ერთი მაგალითი ცხინვალური ახალ-მოღური ადვოკატების იურისპრუდენციის ცოდნისა... მითი ამ გვარი ჯურის ექვილთაგი იღებს „ისპოლნიტელნი ლისტს“ მოძრავი ქონების ასაწერად და ჩააცვდება პრისტავს, რომ მან—ასწეროს წისკილის ქვები და სახლის კარები, რადგან ისინი მოძრაობენ. თავის სურვილს უეჭველად, აღსრულებაში მოიყვანდა, რომ პრისტავს არ ჩაეგონებინა. თარჯიმანობას ნულარ იკითხავთ, რა სახით მიდის ცხინვალის სამსაჯულოში. ხშირად მოხდება, რომ ვაცვიფრებს კაცს. ბრალი მოამიერებისა, რომელთაც რუსული არ იცინა. მოენება სატირალი მოვლენა ჩვენს სამსაჯულოებში. მოენე მესამე პირიამსაჯულისა და მოამიერის შუა და შეუძლიან, როდესაც მსაჯულს არ ეყურება მოამიერის საჩივარი,—უაკტიურ მსაჯულად თვით გადაიქცეს და ნამდვილი მსაჯული-კი ფიქტიურად გადაიქციოს. მოველმა ახირებულმა თითქოს ჩვენი დაბისთვის მოიცილოა; საკვირველი ახირებული აქციზის ზედამხედველი მოგიჩინეს ცხინვალელებს. ბევრის ფიქრის შემდეგ—თუ როგორ აღმოფხვრას ესეთი მანებელი, ქვეყნის დამღუპელი მოვლენა, როგორიცაა არყის გამოხდა. ჩვენი ზედამხედველი გამოსძებნის შემდეგს საშუალებას: მოისყიდის სოფლის პატარა ბიჭებს, რომელნიც საწვრიმალოს დაატარებენ სოფლად; პატარა ჯაშუშები დადიან კარდა-კარ და ეუბნებიან ხალხს, რომ საწვრიმალოში ყველაფერს იღებენ, თვით არაყსაც. ბლენი რას მოიფიქრებს, რომ ანგელოზს-ბავშვს რაიმე დაფარული აზრი ექმნება; გულწრფელად აძლევს არაყს. ბიჭი დაისწავლის ყველა სახლებს, სადაც არაყი გამოუჩინეს და ზედამხედველს მიაყენებს კარებზე...

აქციზის მოხელეც მაღალი აზრით ვატაცებული, სახლებს დამხედვებით, წესიერად ჩხრეკას როდი სჯერდება, ხან-და-ხან რევილოვრით შეიჭრება ოჯახებში და მისხანედ ეუბნება სახლის პატრონს: „ჩქარა არაყი მიჩვე-

ნეთ შენახული, თოხეც წამსწამს დაგხოცავთო“. მართლაც, მისი მცხოვრებელი, ზიარების შემდეგ, ქართველურად მოიწვევს მეზობლებს და ტბილად შეეცქევა სადილს. — შცებ რევილოვრით ხელში წაადგება ზედამხედველი ჩვეულებრივის სიტყვებით. მასპინძელი არწმუნებს, რომ ლმერთი, სჯული ის არაყს არა ხდის და თუ უნდა გაჩხრეკა სახლისა, ნება აქვს, მხოლოდ რევილოვრს კი თავი დაანებოს. ბაუძლევბა წინ და დაატარებს სახლს, მაგრამ ზედამხედველი რევილოვრს ხელიდამ მანც არ უშვებს. მკითხვით შედამხედველს: რომელი მუხლი „უსტავისა“ უბძანებს მას, რომ ხალხი თოფ-იარალით შეაშინე და არაყი ისე გამოაჩინეო? იქნება არაყის უსტავში მა არ იცის, რას ჰქვინათ თავის დაფარვა, იქნება ყახალად მიიღოს ეინმემ და ტყვია გაუგზანოს მასპინძელად? ხომ დაიღუბა ქვეყანა და დარჩა დაუბეკვლი არყის ქვაბები! შინლა გაასწოროს გალოთხული ვაკვასიელები(?)? დ. რ.

ნეთ შენახული, თოხეც წამსწამს დაგხოცავთო“. მართლაც, მისი მცხოვრებელი, ზიარების შემდეგ, ქართველურად მოიწვევს მეზობლებს და ტბილად შეეცქევა სადილს. — შცებ რევილოვრით ხელში წაადგება ზედამხედველი ჩვეულებრივის სიტყვებით. მასპინძელი არწმუნებს, რომ ლმერთი, სჯული ის არაყს არა ხდის და თუ უნდა გაჩხრეკა სახლისა, ნება აქვს, მხოლოდ რევილოვრს კი თავი დაანებოს. ბაუძლევბა წინ და დაატარებს სახლს, მაგრამ ზედამხედველი რევილოვრს ხელიდამ მანც არ უშვებს. მკითხვით შედამხედველს: რომელი მუხლი „უსტავისა“ უბძანებს მას, რომ ხალხი თოფ-იარალით შეაშინე და არაყი ისე გამოაჩინეო? იქნება არაყის უსტავში მა არ იცის, რას ჰქვინათ თავის დაფარვა, იქნება ყახალად მიიღოს ეინმემ და ტყვია გაუგზანოს მასპინძელად? ხომ დაიღუბა ქვეყანა და დარჩა დაუბეკვლი არყის ქვაბები! შინლა გაასწოროს გალოთხული ვაკვასიელები(?)? დ. რ.

უხევეთი

პელანის სამქმენი.

მოგვეყვას შინაარსი პეტერბურგელი ინგლისის ელჩისაგან მიწერილის ტელეგრამისა ლორდ ბრანვილისადმი, რომელიც დაეკითხა ხსენებულს ელჩს პელანის სამხლერების შესახებ: პეტერბურგი, მარტის 16. რუსეთის ვარემე საქმეთა მინისტრი აცხადებს, რომ რუსის ჯარები არ წაიწვევენ წინ ამის შემდეგ, თუ რომ ავლანელები არ გამოიწვევენ თავის მოქმედებით. იგივე აცხადებს, რომ რუსის ჯარის უფროსებს საშუალო-აზიისაკენ ფიცხელი ბრძანება გაეგზავნათ, ეცადონ ყოველ-გვარი შეტაკება აიცილიონ თავიდან და ააცილიონ მოპირდაპირეთაც, და რომ ეს ბრძანება კვლავ განმეორებით მიეწერებათ ხსენებულს უფროსებს. „მრთავ პალატაში ბრანვილისაგან წაკითხულ იქმნა მოყვანილი ტელეგრამა. მაგრამ ამ ტელეგრამით ჩვენისა და რუსეთის შუა მორიგება დაწვევტილად როდი ჩაითვლებოა, დაუმატა ლორდ ბრანვილმა. ეს მხოლოდ დროებითი ბრძანებაა, რომ რუსისა და ავლანელების ჯარს შეტაკება არ მოუხდესთ, სანამ უმაღლეს მთავრობათ რაიმე განკარგულება არ გამოუციათო.

მითი ინგლისური გაწეთის თანამშრომელს ხანგრძლივი ბასი ჰქონია პელანის საქმეთა შესახებ რუსის ინჟინერს წესართან, რომელიც დროებით მსახურობს ლონდონის რუსის საელჩოში. როდესაც თანამშრომელს უკითხავს ინჟინერ წესარისათვის საგანი მისის მოსვლისა ლონდონში, მას უთქვამს, რომ მთავრობამ გამოგზავნა ლონდონში პელანის საქმეთა შესახებ მოსალაპარაკებლად. მანმარტება ეჭირვებოა, უთქვამს ინჟინერს, პელანის საქმეთა ვითარებას, რომ ბევრ საბუთს

მოკლებული ცნობების წყალობით საქმემ სამწუხარო შედეგი არ იქონიასო. საზოგადოდ ავლანის სამხლერები ჯერ კიდევ 1870-1873 წ. იქმნენ განხილულნი, მაგრამ ნამდვილი საზღვარი-კი არ ყოფილა გაყვანილი ამ დროს. თუ რამ უთანხმოება სუფევს ავლანის საქმეებში, ეს იმიტომ რომ სადავო მიწები დღესაც არ არიან განცხადებული მოდაგეთაგან. რაც შეეხება ჩვენი ჯარების მოძრაობას, ამის მიზეზი თვით ავლანელები იყენენ. სარახსისაკენ და პული-ხათუმი-საკენ წინაწევით ავლანელებმა დაგვიფრთხეს ჩვენი ქვეშევრდომნი თურქმენები და ჩვენც მათ დასამშვიდებლად ავიბარეთ და წინ წავსწიეთ ბანაკი. მოვალენი ვიყავით მფარველობა გავვეწია ქვეშევრდომთათვის. მისი ატენას დამლუბველი ზარალი მოკლებულია, როგორც ინგლისისათვის, აგრეთვე რუსეთისათვისაც, დაუმატნია ინჟინერ ლესარს. მში არც არის მოსალოდნელი, მაგრამ ავლანელები დისციპლინას ერთობ არიან მოკლებულნი და ყოველს საათში შეუძლიან პირობის დარღვევა, ესე იგი სამხლერებზე გადმოვსლა. ეს ცხადია, მაგრამ მშირი მუღამ ინგლისის მმართველობის გულენის ქვეშ იყო და ეხლაც ადვილად შეუძლიან ამ მმართველობას თვის ნებაზე დაიყოლიოს ავლანის ემირი. მაგრამ წარმოვიდგინოთ თუნდ რომ პირველი თავს-დასხმა რუსებისაგან მოხდეს. ახირებულთა, რომ ამ სამხლერებზე უბრალო შეტაკებამ დიდი ომი გამოიწვიოსო. ძალიან დიდი სურვილი უნდა ჰქონდეს რომელიმე სახმწიფოს ჩხუბისა, რომ ასეთმა უმნიშვნელო შეტაკებამ მისგან ომი გამოიწვიოს სხვა სახმწიფოსთან.

წარული რედაქტორთან.

მე 12 ნომერში, თქვენის პატივცემულ გაზეთის „დროებისა“, არის გაკვრით მოყვანილი ამბავი მეტეხის სკოლაზე, სადაც ავტორი ამბობს, რომ სწავლა აქ უნაყოფოდა რჩებაო. ამ სიტყვების დამწერს გულით ვსთხოვთ, რომ მოიყვანოს საფუძვლიანი საბუთი სწავლის უნაყოფობისა. ეს მით უმეტესად საწყენია, რომ ამ ორიოდ სიტყვით უკარგავს მასწავლებელს ავტორიტეტს საზოგადოებაში და ჰკიცხავს მას მთელს ახალ-გაზდობის თვალში. მართალია, შეიძლება სხვაგან უკვე მიდიოდეს სწავლა, მაგრამ ნუ დაავიწყდება იმ შენიშვნის ავტორს, რომ მეფობის მეფობი არ დაილევიაო.

ს. მეტეხის სკოლის მასწავლებელი
ს. უტურაშვილი.

ცვლილებები

„ხრდილოეთის საჯენტოსი“
მარტის 15-ს.

ოღნა. „სკარამონგის“ ფირმის
პასივი აქ არ ადმოჩნდა; ტავან-
როვში პასივი 200 ათას გირვან-
ქა სტერლინგამდე ადის.

ლონდონი. საზოგადოებათა პალატაში განხილულ იქმნა კოროლევა ვიქტორიას სურვილი, რომ სახელმწიფო საქმეთა ეხლანდელის მდგომარეობისა და დიდი-ბრიტანიის ინტერესების დაკვირვების სამხედრო ძაღის საჭიროების გამო, მოწვეულ იქმნენ არმიის რეზერვნი და მილიციები. იმ კითხვაზე, არის თუ არა განზრახვა, რაღი უნუელი დაიძვრის, გაიგზავნოს ბალტიის ზღვაში საგზაო ხომალდები, მმართველობამ განმარტა ჯერ პასუხს ვერ მივსცემთო.

პარიზი. „მედიკალური ჩრდილოეთ-გერმანიის საზოგადო გაზეთი“ გავრცელებულის ხმის გასამტყუნებლად, ამბობს, რომ ჰერბერტ ბისმარკს დონდონში სრულებით არ ჰქონია მინდობილი მოელაპარაკანა ინგლისისა და რუსეთის შორის ამტყუდარს უთანხმოებაზე.

ცნობანი

საავადმყოფოს დირექტორი ბ-ნი ვერმიშვილი ამით აცხადებს, რომ ქ. თბილისის მოქალაქეთა მიერ გარეშე მოსიარულე ავადმყოფთათვის დაარსებულს საავადმყოფოში 1866 წლის აპრილის 4-ის მოსაგონებლად შემოღებული არის მცხოვრებთა შეღავათისათვის დამლაშობით მორიგად ყოფნა ბბ. ექიმთა და ბებიათა.

ამიშიაი:
არუთინიანი, ორშაბათობით, ხუთშაბათობით და კვირაობით.

მორონა, სამშაბათობით და შაბათობით.

მელიძ-ფარსადანოვი, ოთხშაბათობით და პარასკევობით.

ბაშიაი:
ფილჩაქოვისა, სამშაბათობით.

ბაზინოვისა, ორშაბათობით, და პარასკევობით.

სტუმანოვისა, ოთხშაბათობით და შაბათობით.

ლომჭისა. ხუთშაბათობით და კვირაობით.

მახანდა

ხორავისა, რომელიც იყიდება თბილისის ბაზრებში, დუქნებში და ხელდახელ 1 მარტიდან 1 აპრილამდე 1885 წ.

გამომცემი ბურო რუსეთის ფეკილისა — 1 გირ. 5 კ.
ჩაქურდის ფეკილისა: შიჩკელის ხარისისა — 1 გ. 2 1/2
მეორისა — 1 გ. 2 გ.
ამავე ფეკილ. თორნეში გამომცემი: შიჩკელი ხარისისა — 1 გ. 4 1/2
მეორისა — 1 გ. 3 გ.
მესამისა — 1 გ. 2 1/2

ჭვარის-მაძი ბურო:
შიჩკელი ხარის. ღაგაში 1 გ. 4 1/2
მეორის ხარის. ღაგაში 1 გ. 3 1/2
მესამისა — 1 გ. 3 გ.

ძროხის ხარისი:
შიჩკელის ხარისისა — 1 გ. 8 გ.
მეორისა — 1 გ. 7 გ.
სუგი . . . . . — 1 გ. 15 გ.
ტყვის ხარისი — 1 გ. 9 გ.

ღორის ხარისი:
შიჩკელის ხარისისა — 1 გ.
მეორისა — 1 გ.

რაინის ზნა
თბილისიდან ბათუმისკენ მიდის 8 საათზე და 31 წამ. დილით თბილისიდან მარტო საშურამდინ 3 საათ. და 11 წამ. შუადღის უკან.

თბილისიდან ბაქოსკენ 10 საათზე და 45 წამ. დილით. (სამშაბათობით და შაბათობით საჩქარო 10 ს. 58 წ. ღამ.)

ქუთაისიდან თბილისისკენ 12 საათ. და 25 წამ. შუადღ. უკან. ქუთაისიდან ბათუმისა და ფოთისკენ

5 საათზე და 20 წამ. შუადღის უკან. ბათუმიდან თბილისისკენ 8 საათ. დილით.

ფოთიდან თბილისისკენ 8 საათ. და 45 წამ. დილით.

ფოთიდან ბათუმიდან მომავალი თბილისში შემოდის 10 საათზე და 25 წამ. ღამით.

მარტო საშურამდამ მომავალი თბილისში შემოდის 8 საათზე დილით

ბაქოდამ მომავალი შემოდის თბილისში 2 საათ. და 30 წამ. შუადღის უკან. (სამშაბათობით და შაბათობით საჩქარო 7 ს. 53 წ. დღე.)

განცხადებანი

დაჟიღვა
ნახევარ ფასად: ტანისამოსი, ქუდეები, ჩოთქები, პენალები, კრანები, ნიჩბები, სურათები, საფხეკი, სახები, ჭადრაკი, პორტსიგარები, საღვსავი და სხვ. და სხვ. ინგლისის მალაზიაში. (10-9)

ეპენე
თბილისის მხლდლდ
მაქულ ს საიჯაროდ. ადრე
სი: კუკიბ, ალექსანდროვის
ქუჩა, № 1, ქვედა სართუ-
ლი. (3-1)

თბილისის სათავად-ანაპრო ბანკის გახსნა

აუწყებს პატრონებს გირანობის ფურცლებისა მე-2 სერიისას, რომელიც ნივ გამოცემული იყენ 18 წ. და 7 თვის, 27 წ. და 6 თვით და 54 წ. და 6 თვის ვალით, რომ, რადგანაც ამ გირანობის ფურცლებს კომონენში გაუთავდათ, ამ ფურცლების ტალონების შემცლა ახალ კუპონების ფურცლებზე მოხდება 1885 წ. ივლისის 1-დამ ნოემბრის 1-მდე ქ. თბილისში, ბანკის სამმართველოში და პეტერბურგში — ბატ. შაველბერგის საბანკო სახლში; ხალა ნოემბრის 1-დამ მხოლოდ ბანკის სამმართველოში, სადაც ახალი კუპონების ფურცლები მიეცემათ მათ, ვინც ძველს ტალონებს წარმოადგენენ. მაგრამ თუ

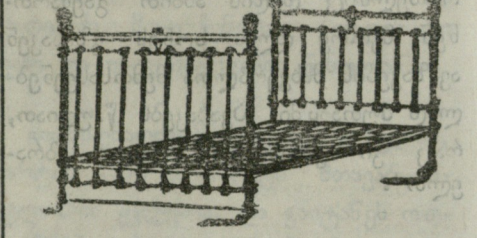
ტალონების შეცვლა კომისიონერთან მოხდება, მაშინ უნდა წარმოადგინონ საკომისიო 5 კაპ. ყოველ გირანობის ფურცელზე.

თუ რომ ტალონები შესაცვლელად ფოსტით გამოიგზავნება, მაშინ განცხადებაში უნდა აღნიშნულ იქმნას გარკვევით და რიგზედ ნომერი, სერია, ვადა და ღირსება გირანობის ფურცლებისა, აგრეთვე აღრესი, რომლითაც უნდა გაიგზავნონ ახალი კუპონის ფურცლები. (3-2)

ქუთაისში,

ივანე ნიკოლაძის მემკვიდრეთა მალაზიაში ისყიდება ყოველ გვარი საქონელი, სხვებთან შედარებით იაფად. მალაზია იმყოფება ბულვარის პირ და-პირ საკუთარ შენობაში. (14-1)

ინგლისური რაინის ქარაობანი.

ერთის სწელი 6 მანეთიდან და ორის სწელი 10 მანეთიდან, მათა ლეიბეა, ზღვის ბაღასით გატენილი 4-დან 8 მანეთამდის. კიდევ შემდეგი ნივთები იყიდება 25%-ით უფრო იაფად, ვიდრე სხვაგან სადმე: ბრატანიის ქუტაღის ნივთები, ჩაიდნები, სკანაქე, საშაქე, კოვსები, შეფილდის დასები ჩანჯლებით, სამართლებლები, დასადგევი შიჩის საბანი, სტაქსები, სუფოვსიკი, სწელი, სუბი, რიუტები, საჭაშური თებება, ბლიუდები, სასალათეები, ტამტები, საძებეები, სამარეები, გარნიცის საფხეკები, შრობის ამოსაღები, შრობები, კლიტები, გასადებები, კრანტები, ალვირები, სღისტები, ტანისაძის დასადებლები, საბაღა მკრატლები, გაქსები, უთები, წისქვილები, ხერსები, ქაღები, ინგლისის თაფები და რეკლავები, შიუები, ზარადები, კასიულები, საფანგები, ხიჩბები, გატრეზრები, სახები, ჩუქქები, წისდები, სუფრები, საჭაქტები, რგოლები, ემდანი ტურტელი, მურაბები, კამფეტები, შიგულები, სოუსები, ზღვის ბაღასი, დიმიტოვანები, ბომასეი და სხვ. ინგლისურს მალაზიებში არწუნისეულს ქარვასლაში № № 95, 94, 93, 92, და 90, 89, 88, 87, 86, და 85, უდიდესი ჩაის მალაზია თბილისში. (100-8)

ვაგა მიკვი

ს. სიუ და ქო.
(II. 2592). (46-6)